

Nuorisotutkimuksesta ja sen hyödyntämisestä

TAPAUSTUTKIMUS HALLINNON JA TUTKIMUKSEN VÄLISESTÄ SUHTEESTA¹

Kirsi Munck

THE POLITICAL AND ADMINISTRATIVE UTILIZATION OF YOUTH RESEARCH

Administrative Studies, Vol. 7(1988): 4, 273—281

A discussion of the ways in which, as a result of the close linkage of youth research and youth policy planning, youth research becomes the object of administrative directives as reflected in the choice of research topics and the use made of research in the administrative and political decision-making process.

The general development of topic areas of research and youth research outlined in the article leads to the conclusion that there has been a decline in academic research and the prediction that there will be a further increase in the amount of youth research carried out in administrative circles that focuses on practical questions such as the problems of work, unemployment and health: the symbolic or political utilization of research implies that the political decision-making process selects the research it finds suitable to its political purposes.

Keywords: youth policy, youth research, utilization of research.

Kirsi Munck, M.Soc.Sci., Department of Political Science, University of Helsinki, Aleksanterinkatu 7, SF-00100 Helsinki, Finland.

¹ Artikkelin perustuu kirjoittajan tekemään pro gradu -tutkielmaan »Suomalaisen nuorisotutkimuksen kohdentumisesta ja sen hyödyntämisestä poliittis-hallinnollisessa päätöksenteossa» (1988).

Nuorisotutkimus liittyy usein käytännön politiikkaan. Nuorisopolitiikka tarvitsee nuorisotutkimusta selvitystyössä ja suunnittelussa. Nuorisotutkimuksen ja nuorisopolitiikan välinen suhde on kuitenkin ongelmallinen, ja vaikka aiheesta on keskusteltu, syvempi analyysi on jäänyt puuttumaan.

Artikkeli etsii vastausta kahteen kysymykseen. Ensimmäinen niistä koskee tutkimuksen ohjaamista ja aihevalintojen muutoksia: näkykö hallinnollisen ohjauksen kiristyminen nuorisotutkimuksessa. Toisena kysymyksenä pohditaan nuorisotutkimuksen hyödyntämistä komitealaitoksessa, minkä merkitys poliittisen päätöksenteon valmistelussa on suuri.

Tarkoitus ei ole pohtia yksittäisten tutkimusten tuottaman tiedon mahdollisia sovellutuksia, vaan sitä, miten tutkimus ja nuorisopolitiikka ovat kehittyneet rinnan ja vuorovaikutuksessa ja erityisesti miten nuorisopolitiikka on kehittyessään vaikuttanut tutkimukseen.

1. TUTKIMUKSEN HYÖDYNTÄMISESTÄ JA KÄSITTEISTÖSTÄ

Tieteellisen tiedon soveltamisen ongelmista on kirjoitettu paljon niin teoreettisella kuin empiiriselläkin tasolla. Yhteiskuntatieteellisen tiedon soveltamista on kuitenkin empiirisesti tutkittu vähän. Lampinen (1985, 12—25) määrittää tällaisen hyödyntämisen tarkoittavan »yhteiskunnallisen tutkimuksen käyttöä poliittis-hallinnollisten ratkaisujen valmistelussa». Hyödyntämisessä voi erottaa kolme tekijää, tutkija, tutkimustieto ja hyödyntäjä, jotka ovat »vuoropuhelussa» toistensa kanssa. Tämä ei välttämättä tarkoita aktiivista kanssakäymistä, vaan hyödyntäjä voi käyttää tutkimustietoa tutkijasta riippumatta ja tutkijan tietämättä. »Hyödyntämisen» lähikäsitteitä ovat »välttäminen», »diffuusio» ja »soveltaminen», jotka kuitenkin eroavat hyödyntämisestä. Välttäminen on mukana

hyödyntämisessä, mutta siitä puuttuu aktiivinen elementti tutkimustiedon hankkimiseksi ja soveltamiseksi. Diffuusiokin on hyödyntäjälle passiivisempi vaihtoehto; se kuvaa tutkimustiedon leviämistä yhteiskuntaan laajemmin. Soveltaminen liittyy läheisemmin luonnontieteelliseen tutkimukseen ja käytäntöön. Se kuvaa tutkimustulosten suoraa siirtämistä osaksi päätöksentekoa.

Lampinen esittää kolme tutkimuksen hyödyntämisen menetelmää. Ensimmäinen on instrumentaalinen, suoraviivainen ja suunnitelmallinen hyödyntäminen. Siinä tähdätään sellaisen uuden tiedon tuottamiseen, että päätökset voidaan tehdä tiedon perusteella. Yhteiskuntatieteissä tämä on harvinaista.

Toinen hyödyntämisen tapa on käsitteellinen tai valistava hyödyntäminen. Tutkimusta käytetään muovaamaan tietoja ja käsityksiä, jotka ovat päätöksenteon pohjana. Tutkimus ei tuota selviä ja yksiselitteisiä vastauksia tai toimenpide-ehdotuksia, mutta sen avulla voidaan jäsentää aikaisempaa tietoa ja selvittää uuden ja vanhan tiedon yhteensopivuus. Jos hyväksytään käsitteellisen hyödyntämisen malli, myönnetään, ettei yksiselitteinen objektiivinen tieto yhteiskunnasta ole mahdollista. Tällöin selvenee raja luonnontieteellisen ja yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen välillä.

Kolmas mahdollisuus on symbolinen tai poliittinen hyödyntäminen, jolloin tutkimusta käytetään hyväksi tietoisien puolueellisesti tai legitimoitua muilla perusteilla tehtyjä ratkaisuja. Tutkimustiedon hankkimista tai julkaisemista voidaan käyttää osoittamaan, ettei asiaa ole unohdettu ja samalla saadaan lisää aikaa varsinaisen ratkaisun tekemiseen. Symbolista hyödyntämistä esiintyy harvoin yksinään, mutta usein tutkimuksen hyödyntämisessä on poliittinen harkinta mukana.

Hallinnolla on omat tiedepoliittiset keinonsa tutkimustiedon hyödyntämiseksi. Ensimmäisenä keinona Lampinen mainitsee konsultatiiviset keinot: tutkijoita käytetään päätöksenteon neuvonantajina. Hallinnossa voidaan asettaa tieteellisiä toimikuntia, tiedeakatemit voidaan valjastaa päätöksenteon avuksi ja yksittäisiä tutkijoita voidaan käyttää neuvonantajina.

Toisaalta hallinnolla on manageristisia keinoja, joilla Lampinen tarkoittaa tutkimuslaitosten perustamista tuottamaan päätöksenteon tarvitsemää tietoa. Pienemmässä mitassa hallinto voi lisätä tietyn alan tutkimusta panostamalla olemassa oleviin tutkimusyksiköihin. Resursseja siirtämällä voidaan nopeasti vaikuttaa tutki-

muksen suuntautumiseen.

Kolmas keino on rahoitus, toimikuntatyypinen tutkimusrahoitus, jossa valitaan tietty tutkimusyksikkö, esimerkiksi korkeakoulu, tekeään tutkimus halutusta aiheesta. Kysymykseen tulee myös suora toimeksiantotutkimus hallinnollisesta tai teknisestä ongelmasta (Lampinen 1985, 35—37).

Trist (1970, 307—309) jaottelee tutkimusorganisaatiot kolmeen ryhmään. Ammattiperusteiset tutkimusorganisaatiot tekevät tutkimustensa hetkiseen käytännön tarpeeseen. Tutkimusten tekeminen liittyy palvelutoimintaan. Suomessa tätä ryhmää edustavat hallinnon sisällä toimivat tutkimusyksiköt. Toinen ryhmä on tieteenalaperusteinen; se tuottaa uutta tietoa perinteisen tieteenalajaon pohjalta. Tämän ryhmän edustajia Suomessa ovat yliopistot ja korkeakoulut. Niissä tutkimus liittyy myös opetuksen tarpeisiin. Kolmas tutkimusorganisaatio-ryhmä on tehtäväperusteinen, yhdistelmä ensimmäisestä ja toisesta ryhmästä. Tässä tutkimusalueeseen keskittyneessä organisaatiossa tutkimus liittyy soveltamiseen. Yhteiskuntatieteissä tämä on melko harvinaista, mutta esimerkkejä ovat mainita Väestöntutkimuslaitos ja Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos.

Myös yksittäiset tutkijat voidaan erotella tutkimusorientaation perusteella. K. Archibald (1968) määrittelee akateemisen tutkijan sellaiseksi, joka on kiinnittynyt oman tieteenalansa perinteeseen ja metodeologiaan. Hänen viiteryhmänään ovat saman tieteenalan tutkijat, ja useimmiten hän työskentelee yliopistossa tai korkeakoulussa.

Toinen ryhmä ovat kliinisesti orientoituneet tutkijat, jotka ottavat huomioon tilaajan toivomukset. Viiteryhmänä ovat tutkimuksen tilaajat ja heidän odotuksensa ja tarpeensa. Tutkija työskentelee todennäköisemmin ammatti- tai tehtävä- kuin tieteenalaperusteisessa organisaatiossa.

Kolmas tutkijatyyppe on strategisesti orientoitunut. Hänen asennoitumisensa on ongelmasuuntautunut ja hän lähestyy aihetta laajemmin kuin kliininen tutkija. Strategisesti orientoituneen viiteryhmänä on vaihteleva, välillä hän on lähellä tutkijayhteisöä, välillä ideologisia ryhmiä. Työskentely-ympäristö on samanlainen kuin kliinisellä tutkijalla (Lampinen 1985, 38—39).

Tutkimuksien hyödyntäminen liittyy läheisesti kysymykseen tutkimuksen asemasta. Tutkimukselle asetettavat vaatimukset ovat kasvaneet samalla, kun tutkimustiedon tarve kasvaa. Tutkimuksen tekijöiden ja käyttäjien välille vaa-

ditaan lisää yhteistyötä ja koordinoitua (ks. Yhteiskuntapolitiikkaan liittyvä tutkimus 1987). Tämä tarkoittaa myös sitä, että hallintoa ja tiedettä nivotaan yhteen niin, että siirrytään kohti byrokraattisempaa suunnittelua. Hallinnon yksiköt ovat jo nyt tutkimuksen päärahoittajia, joten niillä on myös keinot suunnata tutkimusta (Kunttu 1986, 28—29; Lampinen 1987, 64—67). Näin korostuvat vaatimukset tutkimuksen suorituskyvystä ja sen suorasta sovellettavuudesta käytännön ongelmien ratkaisemiseksi.

Aikaisemmat tutkimukset tarjoavat työhypoteeseja siitä, miten yhteiskuntatieteellistä tutkimusta todennäköisesti hyödynnetään. Erityisesti Lampisen tutkimus ehdottaa, että hyödyntäminen on useimmiten käsitteellistä hyödyntämistä tai symbolista hyödyntämistä, ja että tutkimuksen hyödyntäminen sellaisella poliittisesti yhä keskeisemmällä alueella kuin nuorisopolitiikassa muuttuu yhä selvemmin symboliseksi ja jopa poliittisesti tarkoituksenhakuisiksi. Sama seikka voidaan sanoa kauniimmin: Lindblomin ja Cohenin (1979, 10—18) esittämä »interaktiivinen soveltaminen» on lisääntynyt — vai onko kysymyksessä vain tiedon käyttö päätöksenteon ja toimintojen legitimointiin?

Toiseksi aikaisempia tutkimuksia voidaan käyttää uutta tutkimusta jäsennettäessä. Niinpä tutkimuksen muutosten suuntautumisen tarkastelussa voidaan käyttää esitettyjä tutkimus-tyyppien luokitteluja.

2. TUTKIMUKSEN AINEISTOSTA JA ANALYYSISTA

Tutkimustiedon soveltamistutkimuksissa havaintoyksikkönä ovat useimmiten soveltamistapahtumat, siis havaitut tapahtumat, joissa yhteiskuntatieteellistä tietoa on hyödynnetty. Itse tapausten sisällä havainnoidaan tutkijoita, tutkimusta, soveltajia ja sovellutuskäytäntöjä. Tässä eivät havaintoyksikköinä tai tapauksina ole soveltamistapahtumat, vaan yleisemmin tutkimuksen kehitys eräänlaisena »aikasarjana» ja »soveltamissuuntautumisen» muutokset sellaisena kuin ne näkyvät soveltajien mielenkiinnon lisäyksenä ja komiteatyössä tapahtuneina tiedonkäytön yleisinä muutoksina.

Tässä pääaineistossa ovat suomalaiset nuorisotutkimukset. Niitä koskeva aineisto hankitaan »tietoa tiedosta» -lähteistä, siis bibliografioista ja kirjallisuustiedoista. Toinen aineisto koskee tutkimustietoa soveltavia suunnittele- ja valtion toimikuntia ja komi-

teita, joissa ulkopuolista tutkimustietoa on hyödynnetty ja yhdistetty muuhun päätöksentekoa palvelemaan tietoon. Tutkimuksen aineistoa on hankittu vain kahdesta komiteasta, joista toinen toimi 1970-luvun lopulla ja toinen 1980-luvun puolivälin paikkeilla. Molemmat komiteat ovat Lindblomin ja Cohenin terminologian mukaan auktoritatiivisia ja tarjoavat mahdollisuuden vertailla muutoksia, joita nuorisopoliittisessa päätöksenteossa, sen tutkimustiedon soveltamissuuntautumisessa oli tapahtunut 1970-luvulta 1980-luvulle siirryttäessä.

Tutkimusten aihepiirijakoa ja siihen perustuvaa luokittelua ei tässä käsitellä sen tarkemmin vaan keskitytään siihen mikä organisaatio on tehnyt tai teettänyt tutkimusta. Suurimmassa osassa tutkimuksia on ollut useita rahoittajia. Ministeriöiden, keskusvirastojen ja Suomen Akatemian lisäksi lukuisat säätiöt ja yhdistykset tukevat nuorisotutkimusta. Selvin ja merkittävin ero on yliopistoissa ja hallinnossa tehtävän tutkimuksen välillä. Käytetyt jaottelukriteerit ovat siinä mielessä tulkinnanvaraisia, että ainoastaan tutkimusjulkaisuista saatavia tietoja on käytetty määrittäessä tutkimus joko yliopistossa tai hallinnossa tehdystä. Jälkimmäinen on määritelty laajasti siten, että valtionhallinnon lisäksi siihen kuuluvat läänien ja kuntien teettämät tutkimukset, jotka ovat täyttäneet muut määritellyt vaatimukset tutkimuksen laajuudesta ja valtakunnallisesta merkityksestä.

Tristin tutkimusorganisaatiojaottelua pohjana käyttäen voidaan tehdä tutkimusten kolmijako:

- A = ammattiperusteiset, lähinnä hallinnon sisällä tehdyt,
- B = tieteenalaperusteiset, yliopistoissa ja korkeakouluissa tehdyt ja
- C = muut (»tehtäväperusteiset»).

Tristin alkuperäisestä jaottelusta luokittelu eroaa siinä, että C-ryhmään on yhdistetty myös A- tai B-ryhmään sopimattomat tutkimukset. Tehtäväperusteiset tutkimusorganisaatiot ovat joka tapauksessa yhteiskuntatieteissä niin harvinaisia, että niiden merkitys on minimaalinen. Merkittävät erot koskevat yliopistoissa tehtävää tutkimusta ja hallinnossa tehtyä tai teetettyä tutkimus- tai selvitystyötä.

Taulukon 1 mukaan hallinnon osuus nuorisotutkimuksesta on koko ajan kasvanut ja on 1980-luvulla jo yli puolet. Vastaavasti yliopistoissa tehdyn tutkimuksen asema on heikentynyt, vaikka se edelleen on noin kolmannes nuorisotutkimuksesta. Hallinnossa merkittävien nuorisotutkimuksen tekijä ja teettäjä on edel-

leen opetusministeriö, vaikka muut hallinnon haarat ovat koko ajan kuroneet umpeen sen johtavaa asemaa tutkimusministeriönä. Aineistosta on selvästi havaittavissa työvoimaministeriön merkityksen kasvu 1980-luvulla; sen teettämät ja rahoittamat tutkimukset ovat selvästi lisääntyneet. Ilmeisesti nuorisotutkimuksessa käypian samoin kuin muun yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen rahoituksessa, jossa työvoimaministeriö on vuonna 1986 ohittanut opetusministeriön (Kaukonen 1987, 28).

Hallinnon sisällä tärkeimmän yksittäisen tutkimusalueen muodostavat käytännön ongelmat kuten hyvin voi ennalta arvatakin (Taulukko 2). Tämän ryhmän osuus on kasvanut lähes kolmeen neljännekseen 1980-luvulla, joten hallinnossa tehtyä tutkimusta voi perustellusti pitää melko yksipuolisena. Aktiivisuus- ja osallistumistutkimus on menettänyt asemiaan, kun 1970-luvun järjestötutkimuksista on luovuttu. Sen sijaan mielenkiintoista on havaita 1970-luvun alun soveltavan psykologisen tutkimuksen suhteellisen huomattava osuus. Nuorten arvo-, asenne- ja mielipidemittausten määrän kasvu kasvu heijastui jopa valtiokoneistoon.

Myös yliopistoissa tehdyn tutkimuksen luokittelu vastaa ennako-odotuksia: psykologinen ja kasvatustieteellinen tutkimus ovat selvästi tärkein ryhmä (Taulukko 3). »Puhtaan nuorisotutkimuksen» lisääntyminen näkyy selvästi tässä pääluokassa. Yllättävää on, että psykologisen ja kasvatustieteellisen tutkimuksen osuus on koko ajan lisääntynyt eikä käytännön ongelmien tutkimuksen osuus ole merkittävästi muuttunut. Vaikuttaa siltä kuin yliopistoissa ja korkeakouluissa haluttaisiin pysyä erillään hallinnon omaksumasta käytännön ongelmien tutkimuksesta. Yliopistoissa halutaan puolustaa autonomiaa ja teoreettista tutkimusta. Merkilepantavaa on myös aktiivisuus- ja osallistumistutkimuksen aseman selvä heikkeneminen, mikä johtuu nuorisojärjestöjä ja nuorison järjestäytymistä koskevan tutkimuksen vähenemisestä siirryttäessä 1980-luvulle.

Aineiston tutkimuksissa on erilaisia tutkimusorientaatioita, joiden erottelussa on käytetty hyväksi aikaisemmin käsiteltyä Archibaldin (1968) tekemää kategorisointia akateemiseen, kliiniseen ja strategiseen tutkimusorientaatioon. Hän on käyttänyt sitä yksittäisten tutkijoiden jaotteluun, kun taas tässä sitä on sovellettu yksittäisiin tutkimuksiin. On monia tutkimuksia, joissa on elementtejä useammasta kuin yhdestä tutkimusorientaatiosta, mutta jokainen tutkimus on luokiteltu vain kerran sen

mukaan, mitä se ensisijaisesti edustaa. On myös mahdollista, että sama tutkija voi olla luokiteltuna eri tutkimuksiensa mukaan eri luokkiin. Archibaldin kategorioita käyttämällä on pyritty saamaan esille sen, kenelle ja mitä viite-ryhmää ajatellen tutkimus tai selvitys on tehty. Hallinnossa tehty tutkimus käytännön ongelmista ei välttämättä ole suunnattu hallinnolle, vaan siinä on voitu ottaa esille laajempaa ja yleisempää tutkimusalueen problematiikkaa ja jopa teorian kehittelyä.

Akateemisen tutkimuksen osuus on selvästi vähentynyt, mikä ei ole yllättävää, sillä on jo havaittu hallinnossa tehdyn tutkimuksen lisääntyneen yliopistoissa ja korkeakouluissa tehdyn tutkimuksen kustannuksella. Nuorisotutkimus ei kuitenkaan ole muuttunut pelkästään kapealaisiksi selvityksiksi, vaan strateginen tutkimusorientoituminen on huomattavasti lisääntynyt, miltei kliinisen tutkimuksen ryhmän koiseksi (Taulukko 4).

Hallinnon sisällä kliinisen tutkimuksen etusija tulee selvästi esille (Taulukko 5). On kuitenkin mielenkiintoista huomata, että sen asema on heikentynyt 1970-luvun lopun huippuvuosisista. Pelkkien tilastoeselvityksien ohella on hallinnossa panostettu ongelmasuuntautuneempaan tutkimukseen, jossa aihetta on lähestytty laaja-alaisemmin kuin pelkästään tähtäämällä sopivan käytännön ratkaisun löytämiseen.

Mielenkiintoista on perinteisen akateemisen tutkimuksen aseman heikkeneminen yliopistoissa ja korkeakouluissa (Taulukko 6). Hallinnon ohjaava ja rahoittava »käsi» ulottuu yhä useammin autonomiseen yliopistomaailmaan. Tämän voi ennakoida vaikuttavan soveltavaa ja tulosvastoiliista tutkimusta lisäävästi. Toisaalta on muistettava »puhtaan nuorisotutkimuksen» nousu 1980-luvulla, mikä kuvastanee enemmän nuorison nousua omaksi tutkimuskohteekseen perinteisessä akateemisessa mielessä kuin nuorisotutkimuksen yleistä suuntaa.

4. TUTKIMUSTEN HYÖDYNTÄMISESTÄ KOMITEATYÖSSÄ

Tutkimusten hyödyntämistä voidaan tutkia analysoimalla kahden nuorisoasioita pohtineen komitean, eli Parlamentaarisuuden nuorisokomitean ja Kansainvälisen nuorisovuoden 1985 komitean, mietintöjä. Molemmat komiteat käyttivät paljon lähteitä. Tutkimuskirjallisuuden lisäksi on tutustuttu lukuisiin artikkeleihin ja mielipidekirjoituksiin. Ulkomaisten teosten vähyys on

osin ymmärrettävää, sillä niiden suhteuttaminen suomalaisiin oloihin on vaikeaa. Kuitenkin mietintöjen periaatteelliseen keskusteluun ja ideoiden etsiskelyyn olisi saatu uusia ulottuvuuksia ulkomaisesta tutkimuksesta.

Parlamentaarisen nuorisokomitean tekemää tutkimuksen hyödyntämistä voi kutsua käsitteelliseksi. Tutkimusta on käytetty antamaan viirkeitä ja nostamaan esiin asioita ja ongelmia. Komitea on lähtenyt liikkeelle tyhjästä ja lähestynyt aihettaan laaja-alaisesti ilman selviä ennakkokäsityksiä. Tutkimustuloksia siteerataan sellaisenaan, ikään kuin »puhtaina». Ne esitetään tosin melko kriittikittömästi, mutta toisaalta tutkimuksia ei käytetä esitettävien kantojen ja ehdotuksien perusteluun. Näin ollen tutkimusten sovellettavuuden rajoja ei ylitetä.

Kansainvälisen nuorisovuoden 1985 komitealla on selvästi toisenlainen hyödyntämisintressi, joka on enemmän symbolinen. Komitea käyttää tutkimustuloksia legitimoimaan sitä, mitä se on jo etukäteen asiasta ajatellut. Komitea poimii tutkimuksista soveltuvia osia ja viittaa niihin tutkimuksiin tai tutkimuksien osiin, jotka sopivat sen ajatuksenkulkuun. Tutkimukset antavat komitealle auktoriteettia, jonka avulla se voi perustella näkemyksiään.

Toisaalta komiteoilla oli eri tavoin määritetyt tehtävät. Parlamentaarisen nuorisokomitean piti nimenomaan keskittyä nuorisopoliittisen toimenpideohjelman laatimiseen, kun taas Kansainvälisen nuorisovuoden 1985 komitean päätehtävänä oli Kansainvälisen nuorisovuoden 1985 suunnittelu ja koordinointi Suomessa. Kuitenkin jälkimmäinen komitea laajensi itse tehtävänsä koskemaan nuorison asemaa kokonaisuudessaan eikä pitäytynyt vain nuorisovuoden teemaan »Osallistuminen — rauha — kehitys». Tältä komitealta ei siis odotettu niin periaatteellista keskustelua kuin se sitten esitti. Lähtökoh- taerojen voi katsoa vaikuttaneen myös asennoitumiseen tutkimuksen ja tutkimustiedon hyödyntämiseen.

Määrällisesti katsoen tutkimusta on käytetty ja hyödynnetty ahkerasti nuorisopoliitiikan suunnittelussa. Suomessa tehdystä tutkimuksesta on lähdeluetteloissa mainittu miltei kaikki ne, jotka ovat KATIn tiedonhakupöytäkirjoissa ja Kansalaiskasvatuksen Keskuksen bibliografioissa. Mitään merkittäviä tutkimuksia tai tutkimussuuntauksia ei ole unohdettu. Laadullisesti tutkimusten hyödyntäminen ei ole kuitenkaan ollut yhtä ongelmatonta. Vaikka tutkimuksiin on viitattu, niitä ei aina ole omaksuttu kuin aikaisempiin käsityksiin sopivia palasia. Irralli-

sia mainintoja lukujen johdantokappaleisiin on lainattu melkoisesti, mutta itse tutkimuksien sisältö on jäänyt toisarvoiseen asemaan.

Mielenkiintoista on myös se, että vaikka Parlamentaarisen nuorisokomitean vaatimaa tutkimusta käytännön ongelmista on lisätty 1980-luvulla, ei Kansainvälisen nuorisovuoden 1985 komitea ole antanut sille samanlaista arvoa vaan se olisi kasvanut enemmän ideoita ja uusia näkemyksiä. Kun tulevaisuus oli tähtäimessä, ei sen hetkisen todellisuuden yksitotinen kartoitus ollut tarpeeksi innoittava pohja suunnittelulle.

Kansainvälisen nuorisovuoden 1985 komitean mietintöjen sisältö on varmasti myös vaikuttanut Valtioneuvoston nuorisopoliittisen selonteon saama vastaanotto. Puuttumatta laajemmin sen aiheuttamaan julkiseen keskusteluun voidaan poimia muutamia kohtia eduskunnan esitetystä kritiikistä. Selontekoa arvosteltiin näköalattomuudesta, mitäänsanomattomuudesta, vaihtoehtojen puutteesta, kapea-alaisuudesta, koulun unohtamisesta jne. (Valtioneuvoston nuorisopoliittinen selonteko eduskunnalle ja sen johdosta käyty keskustelu 1985, 69—229). Kansainvälisen nuorisovuoden 1985 komitea yritti paikata näitä puutteita esittelemällä vaihtoehtoisia näkemyksiä.

Vaikka komiteat välillä ottavatkin ennakoituun tavoin kantaa nuorisoasioihin, niin toimenpideehdotukset ovat kuitenkin melko tavanomaisia. Ehdotuksissa keskitytään lähinnä lakien ja säädösten epäkohtien poistamiseen. Laajempia uudistushankkeita ei yksityiskohtaisesti suunnitella, vaikka varsinkin Kansainvälisen nuorisovuoden 1985 komitean mietinnöistä päätellen niitä tarvittaisiin.

5. LOPUKSI

Artikkelin aluksi esitettiin kaksi kysymystä nuorisotutkimuksen ohjaamisesta ja hyödyntämisestä, joihin nyt voidaan pyrkiä vastaamaan. Ensiksi on kuitenkin aiheellista sanoa yleisesti muutama sana nuorisotutkimuksen aihevalinnoista ja suuntautumisesta Suomessa 1970- ja 1980-luvuilla.

Suomalainen nuorisotutkimus on ollut voituollisesti sosialisatiota, kasvatusta ja harastuksia painottavaa selvitystyötä, jonka kohdevalinnat ovat usein ohjautuneet kapea-alaisesti vain yhteiskunnan kannalta hyväksyttäviin ja tärkeisiin kohteisiin. Tähän on vaikuttanut nuorisopoliitiikan ja nuorisotutkimuksen melko

tiivis yhteistyö, jonka ansiosta ajankohtaiset poliittiset ja ideologiset kysymykset ovat painottuneet myös tutkimuksessa. Näin tutkimus on harvoin pystynyt laajentumaan tai irrottautumaan sille asetetuista tehtävistä ja tavoitteista. Tästä on ollut seurauksena se, että tutkimuksessa on aina uudestaan suuntauduttu samoihin aihepiireihin samantapaisilla kysymyksenasettelulla.

Suomalainen nuorisotutkimus kohtelee nuorta objektina, kasvatuksen ja toimenpiteiden kohteena. Nuoriso jaetaan kahteen luokkaan, eräänlaisiin A- ja B-nuoriin. A-luokan muodostavat ideaalinuoret, jotka kitkattomasti hyväksyvät ja omaksuvat yhteiskunnan arvot ja siirtävät ongelmattomasti aikuisuuteen. B-luokan nuoret ovat ongelmanuoria, joihin sosiaalistamisinstituutioiden, kodin ja koulun, lisäksi on yhteiskunnan kohdistettava erityisiä toimenpiteitä. Ongelmanuorien hallinnollinen kontrolli ja kasvattaminen vaatii suunnittelua ja tutkimusta, jota suomalainen nuorisotutkimus on tuottanut.

Nuorisotutkimus on käsitellyt nuorisoa joko yhtenä ryhmänä, eräänlaisena yleisnuorisona, tai nuoria irrallisina yksilöinä. Yleensä yksilökohtaisista kyselyistä saatu kuva on laajennettu kertomaan koko nuorisosta ja sen käsityksistä. Nuorisoa on myös samalla käsitelty historiatomana nykynuorisona, eräänlaisena muuttumattomana entiteettinä. Nuorison oma aktiivinen panos omaan elämäänsä ja vaikuttaminen sen kehittymiseen ovat jääneet tutkimuksissa taka-alalle.

Siirryttäessä 1970-luvulta 1980-luvulle ovat aihevalinnat ja tutkimusmenetelmät monipuolistuneet. Nuorisokulttuuritutkimus ja ns. puhdas nuorisotutkimus ovat asettaneet tekniseen hallintaintressiin perustuvan tutkimuksen valtaseman kyseenalaiseksi. Nuori tutkimuskohteena ei enää välttämättä ole pelkkä objekti vaan myös subjekti. Tutkimus on yrittänyt irtautua ulkokohtaisesta havainnoista ja luokittelusta kohti ymmärtävämpää ja eläytyvämpää otetta. Tämä näkyy mm. uutena innostuksena nuorison käsitteelliseen pohdintaan ja toisaalta myös nuorten toimintojen merkityssisältöjen analysointina.

Nuorisotutkimus on usein tilaus- ja projektiluonteista, jolloin tutkimukseen kohdistetaan suorituspainetta ja siltä odotetaan uusia tuloksia minimaalisessa ajassa. Tutkimuskohteen käsitteellinen analysointi jää vaatimattomaksi ja itse tuloksetkin ovat usein varsin vähän uutta ja yllätyksellistä tuottavaa. Akateeminenkin

tutkimus vajoaa usein pelkän selvitystyön asemaan. Hallinnon sisäisten tutkimusresurssien kasvu tosin näyttää antavan hallinnossa tehtävälle tutkimukselle enemmän liikkumavaraa niin, että siellä voidaan tehdä akateemisestikin suuntautunutta tutkimusta.

Artikkelissa esitettyyn ensimmäiseen kysymykseen tutkimuksen ohjaamisesta ja aihevalintojen muutoksesta voi vastata, että nuorisotutkimuksen hallinnollinen ohjaaminen ja sen kiristyminen näkyvät lähinnä siinä, että hallinnossa itsessään tehdään tutkimusta enenevässä määrin. Nuorisotutkimukselle asetettavat vaatimukset ovat kasvaneet, ja samalla kun hallinnon suora rahoitus on lisääntynyt, voidaan puhua hallinnon otteen kiristymisestä. Tämä kiristyminen ei koske ainoastaan nuorisotutkimusta vaan liittyy yleisemmin tiedepolitiikkaan ja tutkimuksen kontrollointiin. Tulevaisuutta voisi ennustaa siten, että nuorisotutkimuksen hallinnollisiin ongelmiin suuntautuminen tulee lisääntymään.

Tähän liittyen on vielä syytä korostaa hallinnossa tehtävän tutkimuksen lisääntymistä. Suunnittelun ja päätöksenteon pohjaksi on teetetty enemmän tutkimusta, joka tehdään suoraan hallinnon alaisuudessa eikä yliopistoissa ja korkeakouluissa. Huomattavaa on kuitenkin se, ettei hallinnossa teetetty tutkimus ole ainoastaan kliinistä selvitystyötä vaan että strateginen tutkimussuuntautuminen on lisääntymässä. Akateeminen ja hallinnossa tehty tutkimus ovat ikään kuin lähestymässä toisiaan.

Toiseen kysymykseen tutkimuksen hyödyntämisestä vastattaessa on otettava huomioon aineiston rajallisuudesta johtuva ongelma. Hyödyntämistä on käsitelty vain komiteanmietintöjen pohjalta, mikä antaa vain yhden aspektin hyödyntämiseen. Tätä rajausta voi perustella komitealaitoksen keskeisellä asemalla yhteiskunnallisessa suunnittelussa ja päätöksenteossa.

Komiteat olivat innokkaita tutkimuksen käyttäjiä, mutta kuitenkin tietyn välitysongelman olemassa olo oli havaittavissa. Vaikka käsitteellistä hyödyntämistä ei voi yksiselitteisesti erottaa, voi kuitenkin selvästi todeta, ettei nuorisotutkimuksen ja nuorisopoliittisen suunnittelun suhde suinkaan ole ongelmaton.

Tutkimuksen ja käytännön välillä säilyy tietynlainen välitysongelma, vaikka tutkimus olisikin käytäntöön suuntautunutta. Tutkimus on luonteeltaan tieteelliseen totuuteen pyrkivä, usein pitkäaikainen prosessi. Yhden tutkimuksen avulla ei voida tehdä ratkaisuja, sillä tutkimuksen tulokset ovat yleensä hyvin rajallisia ja

vain muutamia vaihtoehtoja huomioon ottavia. Tutkimuksen tulokset voivat myös tarjota ratkaisumalleja, jotka eivät ole hallinnon toteutettavissa. Hallintokoneisto ei ole itsenäinen toimija vaan on politiikan jatke, jonka tekemisiin perusratkaisuihin vaikutetaan poliittisella päätöksenteolla eikä tutkimustuloksilla.

Näitä kahta komiteaa tarkastelemalla voidaan todeta, että yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen symbolinen hyödyntäminen on lisääntymässä. Näyttäisi myös siltä, että symbolinen hyödyntäminen olisi tavallisempaa silloin mitä lähempänä poliittista päätöksentekoa ollaan. Periaatteellisessa keskustelussa voidaan tutkimusta käyttää hyväksi vain käsitteellisesti, mutta kun astutaan lähemmän konkreettisia ratkaisuja käytetään tutkimustuloksia manipuloiden eli poliittista harkintaa käyttäen valitaan sopivia tuloksia.

Toisaalta on myös paljon ongelmia, joita ei voida eikä kannata tutkia. Jokainen hallinnossa koettu yhteiskunnallinen ongelma ei ole välttämättä tutkimusongelma, johon pitäisi tai joka voitaisiin ratkaista tutkimuksella. Tutkimuksen ja hallinnon välisessä suhteessa on peruslähtökohdaksi hyväksyttävä se, että niiden välistä kuilua ei voida kokonaan poistaa. Akateemisen tutkimuksen viiteryhmänä on akateemisen maailma ja sen tiedekäsitykset, ja hallinnon viiteryhmänä ovat hallinnolliset käytännöt ja poliittiset realiteetit. Tutkijoiden ja hallintovirkamiesten perehtymisellä toistensa viiteryhmiin ja yhteistyönä toteutetulla tutkimusprojektien suunnittelulla voidaan saavuttaa paremmin hallinnon tarpeita vastaavaa tutkimusta. Ja toisaalta tutkimusprosessin luonne ja sen rajoitukset tulevat selvemmin ymmärretyiksi. Nuorisotutkimuksen kuten muunkin yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen kohtalona näyttää olevan, että monimutkaistuvasta yhteiskunnasta voidaan saada entistä vähemmän tietoa. Tällaiset näkömät korostavat tutkimuksen aseman ja suuntautumisen pohdiskelun tärkeyttä.

LÄHTEET

Ehrnrooth, J.: Nuorisotyön murros, teoksessa Ehrnrooth, J. ym.: Tarkasteluja nuorisotyön murroksesta ja nuorison asemasta Pohjois-Karjalassa, esitutkimusraportti, *Kasvatustieteiden tiedekunnan selosteita*, 10, Joensuu yliopisto, 1985.

Heiskanen, I. ja Mitchell, R.: *Lättähatuista punkkareihin*, Otava, Helsinki 1985.

Jokinen, K.: Näkökulmia nuorisotutkimukseen, *Jyväskylän yliopiston sosiologian laitoksen julkaisuja*, 33/1985.

Jyrkämä, J.: Nuoret sivuraiteille? Nuorisosta, syrjäytymisestä, yhteiskunnasta, teoksessa Suomalais-ta nuorisotutkimusta, *Kansalaiskasvatuksen Keskus, Tutkimuksia ja selvityksiä 1/1986*, Helsinki 1986.

Jyrkämä, J.: Nuorisopoliittisen tutkimuksen nykytila, teoksessa Raportti nuorisotutkijoiden seminaarista 23.—24. 4. 1982 Vierumäellä, *Kansalaiskasvatuksen Keskuksen julkaisuja* 50, Helsinki 1982.

Komiteanmietintö 1980: 6, *Parlamentaarisen nuorisokomitean I osamietintö: selvitysosa*, Valtion Painatuskeskus, Helsinki 1980.

Komiteanmietintö 1980: 61, *Parlamentaarisen nuorisokomitean II osamietintö, 1980-luvun nuorisopoliittinen toimenpideohjelma*, Valtion Painatuskeskus, Helsinki 1980.

Komiteanmietintö 1983: 33, *Nuorisolautakuntalain uudistamistoimikunnan mietintö*, Valtion Painatuskeskus, Helsinki 1983.

Komiteanmietintö 1985: 1, *Kansainvälisen nuorisovuoden 1985 komitean välimietintö, Tähtäimessä tulevaisuus, Kansainvälisen nuorisovuoden toimintaohjelma*, Valtion Painatuskeskus, Helsinki 1985.

Komiteanmietintö 1986: 41, *Kansainvälisen nuorisovuoden 1985 komitean loppumietintö*, Valtion Painatuskeskus, Helsinki 1986.

Kaukonen, E.: Institutional Transformation of Finnish Science and Science Policy, teoksessa Science Policy Studies from Small Country Perspective, Stolte-Heiskanen, V. (toim.), s. 17—41, *Suomen Akatemian julkaisuja* 5/1987, Valtion Painatuskeskus, Helsinki 1987.

Kunttu, L.: Chances in Government R & D Funding in Finland in the 1970's and early 1980's, teoksessa Science Policy in Finland — Studies and Documents 2, s. 25—35, *Suomen Akatemian julkaisuja* 1/1986, Kyriiri Oy, Helsinki 1986. Laki kuntien nuorisolautakunnista ja kuntien nuorisotyöhön annettavasta valtionavusta (117/72).

Lampinen, O.: Yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen hyödyntäminen poliittishallinnollisessa päätöksenteossa, *Suomen Akatemian julkaisuja* 6/1985, Valtion Painatuskeskus, Helsinki 1985.

Lampinen, O.: Tutkimustiedon hyväksikäytön ongelmat, teoksessa Yhteiskuntapolitiikkaan liittyvä tutkimus, YPP-tutkimuksen arviointiseminaari 11. 3. 1986, s. 29—32, *Suomen Akatemian julkaisuja* nro 2/1987, Valtion Painatuskeskus, Helsinki 1987.

Lindblom, C. E. ja Cohen, D. K.: *Usable Knowledge, Social Science and Social Problem Solving*, Yale University Press, New Haven 1979.

Trist, E.: Social research institutions: types, structures, scale, *International Social Science Journal*, vol. XXII, 2/1970.

Valtioneuvoston nuorisopoliittinen selonteko eduskunnalle ja sen johdosta käyty keskustelu, *Kansalaiskasvatuksen keskuksen julkaisuja* 60, Lappeenranta 1985.

Taulukko 1. Tutkimusten jakaantuminen eri tutkimusorganisaatioihin.

Tutkimus- organisaatiot	Tutkimuksien jakautuminen vuosittain		
	1970—1974 (N = 43)	1975—1979 (N = 51)	1980—1986 (N = 96)
A Hallinto	44.2	45.1	54.2
B Yliopistot ja korkea- koulut	41.9	45.1	34.4
C Muut	13.9	9.8	11.4
Yht. %	100.0	100.0	100.0

Taulukko 2. Tutkimusaiheiden jakautuminen hallinnossa.

Tutkimusten pääluokat	Tutkimusten jakautuminen vuosittain		
	1970—1974 (N = 19)	1975—1979 (N = 23)	1980—1986 (N = 52)
I Psykologia ja kasvatustiede	15.8	0	5.8
II Nuorisokulttuuri	0	0	3.8
III Aktiivisuus ja osallistuminen	26.3	39.1	19.3
IV Käytännön ongelmat	57.9	60.9	71.1
Yht. %	100.0	100.0	100.0

Taulukko 3. Tutkimusaiheiden jakautuminen yliopistoissa ja korkeakouluissa.

Tutkimusten pääluokat	Tutkimusten jakautuminen vuosittain		
	1970—1974 (N = 18)	1975—1979 (N = 23)	1980—1986 (N = 33)
I Psykologia ja kasvatustiede	50.0	65.2	69.7
II Nuorisokulttuuri	0	4.4	0
III Aktiivisuus ja osallistuminen	27.8	8.7	6.1
IV Käytännön ongelmat	22.2	21.7	24.2
Yht. %	100.0	100.0	100.0

Taulukko 4. Tutkimusten jakautuminen Archibaldin jaottelun mukaan.

Tutkimus- orientaatiot	Tutkimusten jakautuminen vuosittain		
	1970—1974 (N = 43)	1975—1979 (N = 51)	1980—1986 (N = 96)
Akateeminen	39.5	39.2	21.9
Kliininen	41.9	45.1	41.7
Strateginen	18.6	15.7	36.4
Yht. %	100.0	100.0	100.0

Taulukko 5. Tutkimusten jakautuminen hailinnon sisällä Archibaldin jaottelun mukaan.

Tutkimus- orientaatiot	Tutkimusten jakautuminen vuosittain		
	1970—1974 (N = 19)	1975—1979 (N = 23)	1980—1986 (N = 52)
Akateeminen	0	0	1.9
Kliininen	73.7	91.3	65.4
Strateginen	26.3	8.7	32.7
Yht. %	100.0	100.0	100.0

Taulukko 6. Tutkimusten jakautuminen yliopistoissa ja korkeakouluissa Archibaldin jaottelun mukaan.

Tutkimus- orientaatiot	Tutkimusten jakautuminen vuosittain		
	1970—1974 (N = 18)	1975—1979 (N = 23)	1980—1986 (N = 33)
Akateeminen	88.8	87.0	60.6
Kliininen	5.6	4.3	9.1
Strateginen	5.6	8.7	30.3
Yht. %	100.0	100.0	100.0